

Falcato: “Sense les dones no es farien els castells de gamma extra que es fan”

Written by Aina Serra, Vallès occidental
Tuesday, 25 January 2011 12:59

There are no translations available.

Josep Anton Falcato dirigia els Minyons de Terrassa quan van ser la colla pionera en fer participar les dones als castells

El món casteller es troba en un moment d'expansió internacional amb la recent declaració dels castells com a **Patrimoni Immateral de la Humanitat per la Unesco**, un reconeixement fruit de la constant capacitat d'adaptació als temps canviants.

Les modernitzacions s'han fet en múltiples àmbits. L'increment dels elements de seguretat probablement ha estat l'últim i el que socialment més s'havia reclamat, però la incorporació de la dona al món casteller, a principis dels anys 80, va ser un revulsiu que ha permès que se superessin tots els sostres tècnicament plantejats. L'actuació del proper diumenge 30 de gener en motiu de la Decennals de la Candela a Valls, on hi actuaran les 56 colles castelleres, serà l'escenari per celebrar 210 anys d'èxits del món casteller.

Les colles castelleres són un reflex de la societat pel que fa a la incorporació de la dona. Les dones hi són participants i tenen múltiples papers protagonistes, un fet rellevant tenint en compte que va ser una activitat principalment masculina durant 190 anys, però encara n'hi ha poques

entre els equips directius.

L'any 1979 naixien els **Minyons de Terrassa**, als quals se'ls ha atribuït la normalització d'aquest fet, de la mà de **Josep Anton Falcato**, primer cap de colla de l'entitat. Falcato considera que “quan van néixer els Minyons de Terrassa no va ser necessari plantejar si hi hauria dones o no perquè es donava per suposat que a la colla hi participàvem tots. Hi té a veure també que el 90% de la gent era menor de 20 anys i ho veia ben normal, no tenia els antecedents històrics que poguessin tenir en aquell moment les colles de les zones tradicionals”.

De fet, durant dos anys dins els Minyons s'hi va organitzar una colla de Minyones, encapçalada per **Antònia Casamada**, que actuaven en paral·lel als Minyons, però per normalitzar totalment el fet i degut al desgast que suposa ser part de dues colles, van acabar dissolent-se. El cap de colla d'aquell moment assegura que “de totes maneres va ser un procés progressiu encara que àgil, gràcies a la proactivitat evident de les noies als Minyons, que van arribar a fer la seva pròpia colla”.

És a les zones tradicionals, especialment a les colles de Valls, on històricament ha estat més complicat acceptar que les dones poden fer castells amb completa normalitat, no només al pom de dalt, sinó també en pisos inferiors del tronc, pinyes i, fins i tot, equips directius. En aquest sentit, **Helena Llagostera**, cap de colla de la **Joves Xiquets de Valls** els anys 2009 i 2010, ha demostrat sobradament la seva validesa portant a plaça castells de gamma extra, com el 5de9f, la primera dona que dirigeix una de les colles que encapçalen al rànquing, i és que, Llagostera ja va ser capdavantera 20 anys enrere, en ser la primera noia a pujar a un castell de 9, un 3de9f l'any 1988. “Llavors em va fer molta il·lusió ser la primera dona a fer un castell de 9, de petita m'havien dit que jo mai pujaria a un castell i tant a casa com a la colla no veien massa bé que anés a l'assaig. Aconseguir-ho, i a un castell de 9, va ser un orgull. Ara, fent de cap de colla ho he viscut amb normalitat, perquè fa molts anys que em moc en aquest món i coneixia perfectament els altres caps de colla de les colles grans”, explica

Helena Llagostera

, que aquest any 2011 ha deixat el càrrec.

Sigui com sigui, és clar que el paper de les dones al món casteller és crucial donat que mantenen la lleugeresa més anys i acostumen a ser més madures abans que els nens, fets que els permeten ocupar amb més facilitat els pisos superiors dels castells. És complicat pensar en sostres com el 3de10fm o el 2de8sf assolits les últimes dècades sense el paper de les noies. **Falcato** considera que “no es farien els castells que es fan. Avui en dia les crosses i els pisos superiors són femenins, perquè, en la majoria de colles, hi ha més nenes que nens

Falcato: “Sense les dones no es farien els castells de gamma extra que es fan”

Written by Aina Serra, Vallès occidental
Tuesday, 25 January 2011 12:59

---

que s'interessen pels castells quan són petites però, a més, és habitual el perfil de noies grans d'edat que es mantenen petites de talla i aquesta és la clau dels pisos superiors dels grans castells”. Ho confirma **Llagostera**, que assegura que “el món casteller, des de l'arribada de la dona ha fet un tomb espectacular, perquè l'hi ha donat unes característiques físiques i emocionals úniques que han permès que els castells hagin acabat d'evolucionar, no podia ser d'una altra manera”.

Castelleres capdavanteres

Hi ha alguns documents que permeten pensar que algunes dones havien participat abans de manera puntual als castells. La primera referència seria de mitjans del segle XIX, quan a la biografia del General Prim, escrita per Francesc Gras el 1908, s'escriu que la dida del militar era “una dona valenca que plantava cara a tots els homes” i que “feya de crossa quant els xiquets ensajaven las torres a l'era del Delme”. De fet, actualment, les crosses, situades sota les aixelles dels baixos per ajudar-los a mantenir les espatlles amunt, són bàsicament dones, ja que es requereix una constitució baixa i prima, però fins als anys 80 l'havien ocupat homes. Referent a la mateixa època hi ha documents que assegurin que la dona d'

Isidre Rabassó

, cap de colla de la

Vella de Valls

des de 1876, “va demanar un vestit de casteller i pujà un castell de 7”. Ja al segle XX és sabut que ocasionalment algunes nenes pujaven, sobretot les filles dels qui portaven la colla en cada moment.

Falcato: “Sense les dones no es farien els castells de gamma extra que es fan”

Written by Aina Serra, Vallès occidental
Tuesday, 25 January 2011 12:59

Rosa Maria Xerta Batet

, filla d'

Isidro Canela

, va pujar en alguna ocasió a la colla Els Caneles (1927),

Montserrat Garriga Nin

, filla de

Pau Caio

, a la colla del Pau Caio (1928) o

Aurora Batet

(1938),

la Bateta

, qui va pujar a la Nova de Valls, la Muixerra, els Nens del Vendrell i finalment, a la Colla Vella.

Ja als anys 70, també els

Bordegassos de Vilanova

tenien algunes nenes entre els pisos de canalla, a destacar

Eulàlia Carnicer

acotxadora del primer 4de8 dels de Vilanova. També va ser aquesta colla la primera de 8 a tenir una dona al capdavant,

Montse Albà

l'any 2004.

El passat 30 d'octubre de 2010 va tenir lloc la primera **Diada Castellera de Dones**, a Bellprat (Anoia), en homenatge a

Nativitat Yarza

, la primera alcaldessa democràtica de la història d'Espanya, el 1934. Hi van participar les dones dels

Moixiganguers d'Igualada

, la

Colla Joves Xiquets de Valls

i els

Castellers de Vilafranca

, i les tres hi van alçar castells de 6.